

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
v/ NTNUs nemnd for studentsaker
7013 Trondheim

Bergen, 02.04.2024
Deres ref.: 51466
Vår ref.: 24/02507 (158/2023)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

**SAK NR. 158/2023 VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM
ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK**

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) i sak 75/23, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 30.08.2023, der vedtaket i underinstansen ble endret til annullering og utestengelse i ett semester.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 30.08.2023, uten at leder var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen post@hkdir.no

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 23/04390 (158/2023) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c. Klageren ble i brev 19.02.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 20.03.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av Nemnd for studentsaker (klagenemnda) ved NTNU ble endret til annullering og utestengelse i ett semester.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringssaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltakelse i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at klagenemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringssaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har klagenemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltakelse i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED] representert ved advokat Kristian Berge ved første gangs behandling. Hun ble tatt opp til bachelorstudium i [REDACTED], [REDACTED]. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av hjemmeeksamen i emnet [REDACTED] våren 2022.

I forbindelse med sensur ble det oppdaget stor tekstlikhet mellom klagerens besvarelse og tre ulike nettsider. Tekstgjenkjenningsprogrammet Ouriginal viste en omfattende tekstlikhet på 80 prosent mellom klagerens besvarelse og nettsidene.. Det fremgår av sensors gjennomgang i notatet 24.06.2022 at en av kildene utgjør ca. to sider av klagerens besvarelse, og en annen kilde ca. en side. Klageren har oppgitt nettsidene avslutningsvis i besvarelsen, men direkte avskrift er ikke markert ved uthevet tekst eller med sitattegn fortløpende i teksten.

Klageren ble 09.08.2022 forhåndsvarslet om at det forelå mistanke om fusk ved plagiat, samt orientert om retten til å uttale seg.

Klagerens tidligere advokat innga et partsinnlegg 12.10.2022. Det ble anført at det er på det rene at besvarelsen inneholder mangelfulle kildehenvisninger. Klageren bestred likevel at det ikke er markert for sitat i besvarelsen. Det ble anført at det objektive vilkåret for fusk ikke er oppfylt fordi besvarelsen ble levert etter at eksamenstiden var over, og skulle vært unntatt fra vurdering. Det ble videre anført at forholdet maksimalt kan anses som et forsøk på fusk. Klageren hadde dataproblemer mot slutten av eksamenstiden, og [REDACTED] rakk ikke å levere besvarelsen sin i tide. Det ble anført at klageren tok kontakt med NTNU da [REDACTED] forstod at [REDACTED] ikke kunne levere i tide, og at NTNU har dokumentasjon på at besvarelsen ble levert etter fristen. Videre ble det anført at besvarelsen ble levert i Inspira og at [REDACTED] tok kontakt med NTNU for å be om hjelp til å levere eksamen. På grunn av tidsnød og dataproblemer, mistet [REDACTED] oversikten over versjonene av sin besvarelse og leverte en versjon med mangelfulle kildehenvisninger. Klagerens korrekte versjon av besvarelsen ble vedlagt partsinnlegget. Klageren anførte at det kunne dokumenteres at denne versjonen ble opprettet og sist endret ett minutt før eksamenstiden var over. Endelig ble det anført at vilkårene for fusk ikke er oppfylt og at klageren i alle tilfeller ber om å bli vurdert på mildest mulig måte. Det ble vist til at det er en eksamen av begrenset omfang og at en reaksjon bør være mildere enn om det var en bacheloroppgave.

Underinstansen behandlet saken i møte 08.02.2023. De fant at klageren hadde fusket forsettlig ved innlevering av hjemmeeksamen og fattet vedtak om annullering og utestenging i to semester, nærmere bestemte vår- og høstsemesteret 2023. Underinstansen viste til at besvarelsen nesten ikke inneholder selvstendig arbeid.

Klagerens tidligere advokat påklaget vedtaket 14.02.2023, og anførte at utestengelsen skulle bortfalle helt eller delvis. Det ble vist til at underinstansen ikke hadde tatt hensyn til den lange saksbehandlingstiden. Det hadde gått mer enn åtte måneder fra innleveringen av hjemmeeksamen til underinstansen behandlet saken.

Underinstansen vurderte klagen 22.03.2023, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Underinstansen opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Sekretariatet for Felles klagenemnd etterspurte Ouriginal-rapporten 11.08.2023. NTNU oversendte rapporten samme dag. Saken står for øvrig for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens hjemmeeksamen er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Felles klagenemnd har merket seg anførselen om at hjemmeeksamen ble levert for sent og skulle vært unntatt fra vurdering. Nemnda forstår anførselen slik at klagerens besvarelse skulle blitt avvist som følge av at den ble levert etter innleveringsfristen, og at en eventuell fuskehandling dermed ikke kan sies å være gjennomført «i forbindelse med ... vedkommende eksamen», jf. uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Nemnda bemerker at klageren ble gitt adgang til å levere eksamensbesvarelsen på lovlig vis, og etter klagers ønske. Nemnda anser klagerens besvarelse som levert til vurdering, og viser til NTNU sitt notat 02.11.2022 hvor det også der fremkommer at besvarelsen ble godkjent levert selv om den ble levert etter ordinær innleveringsfrist. Når eksamensbesvarelsen er levert, har ikke klageren anledning til å unndra seg sensur. Besvarelsen skal følgelig vurderes på vanlig måte, og reglene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b jf. § 4-8 tredje ledd kommer til anvendelse.

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er dermed om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) § 6-4 hva som skal anses som fusk eller forsøk på fusk:

1) Fusk defineres som en opptreden i strid med NTNUs regelverk for eksamensavvikling, og som på en urettmessig måte kan føre til at kandidatens resultater blir vurdert bedre enn ellers.

Eksempler på slike tilfeller:

...

- presentere andres arbeid som sitt eget; plagiat, herunder manglende kildehenvisning og/ eller klar markering av sitat

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har nemnda lagt avgjørende vekt på tekstlikheten som er avdekket mellom klagerens besvarelse og de ulike nettsidene jf. Ouriginal-rapporten og sensors notat 24.06.2022. Nemnda viser til at det foreligger en betydelig grad av tekstlikhet. Selv om klageren har oppgitt kildene avslutningsvis i besvarelsen, har ikke klageren henvist til kildene på foreskrevne måte fortløpende i teksten. Når dette ikke er gjort, vil det for leseren ikke være mulig å skille mellom hva klageren har skrevet og hva andre har skrevet.

Felles klagenemnd har derfor kommet til at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt, jf. forskrift om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet § 6-4 første ledd.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av hjemmeeksamen.

I vurderingen av vilkåret om skyld legger nemnda avgjørende vekt på det som er beskrevet over om tekstlikheten mellom klagerens besvarelse og nettsidene.

For nemnda fremstår likheter av et slikt omfang og av en slik art, som klare objektive holdepunkter for at klageren bevisst har kopiert og benyttet andres arbeid uten å referere tilstrekkelig til disse som kilder.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av hjemmeeksamen.

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved NTNU har fattet vedtak om annullering av klagerens hjemmeeksamen og utestenging vår- og høstsemesteret 2023. Dette er i tråd med praksis.

Felles klagenemnd har merket seg anførselen om at det dreier seg om en eksamen av begrenset omfang, noe som tilsier at reaksjonen bør være mildere enn om det hadde vært tale om en bacheloroppgave. Nemnda bemerker at reaksjonspraksis ikke skiller mellom eksamen og bacheloroppgave. I begge tilfeller er hovedregelen to semesters utestengelse.

Felles klagenemnd har etter en konkret vurdering kommet frem til at den totale saksbehandlingstiden har vært for lang. Nemnda viser til at mistanken om fusk oppstod 24.06.2022, og det tok deretter over 9 måneder før saken ble oversendt Felles klagenemnd. Saken ble registrert mottatt i sekretariatet for Felles klagenemnd 24.03.2023, men grunnet stor saksmengde ble klagen først behandlet i møte 30.08.2023. Slik nemnda vurderer det, har saken ikke hatt den fremdriften den skulle. Videre har behandlingstiden vært på over 14 måneder fra mistanken om fusk oppstod til saken ble behandlet av Felles klagenemnd. Dette er for lang total saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før nemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas omtrent syv måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av hjemmeeksamen og utestenging i ett semester er en riktig reaksjon i denne saken. Felles klagenemnd endrer reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved NTNU.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak 30.08.2023, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Nils Herman Lien Håre har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 30.08.2023, oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved NTNU i sak 75/23, endres til annullering og utestenging i ett semester.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 05.04.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.